

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΟΜΑΔΑ Α΄

A.1.1. Να χαρακτηρίσετε το ιστορικό περιεχόμενο των παρακάτω περιόδων ως Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ).

1. Όσοι είχαν ηλικία άνω των 45 ετών μπορούσαν αρχικά να εξαγοράσουν τη στρατιωτική τους θητεία.
2. Με τη Συνθήκη του Λονδίνου (30 Μαΐου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από το δικαίωμα του στην Κρήτη, η οποία έτσι εντάχθηκε στην ελληνική επικράτεια ως οργανικό και αναπόσπαστο τμήμα της.
3. Από τη δεκαετία του 1870 άρχισαν να πολλαπλασιάζονται τα τραπεζικά και ασφαλιστικά ιδρύματα στη χώρα.
4. Με το Σύνταγμα του 1864 τα κόμματα θεωρήθηκαν απαραίτητα για την έκφραση της βούλησης της κοινής γνώμης.
5. Οι Οθωνικές κυβερνήσεις αρνήθηκαν την αποπληρωμή των επαναστατικών δανείων.

Μονάδες 10

A.1.2. Να αιτιολογήσετε το ιστορικό περιεχόμενο των παρακάτω περιόδων:

1. Θα ήταν οπωσδήποτε λάθος να ταυτίσουμε τους Έλληνες που ζούσαν έξω από τη χώρα με τους μεγάλους κεφαλαιούχους από τους οποίους η Ελλάδα προσδοκούσε την επίλυση των οικονομικών της προβλημάτων.
2. Οι επαναστάτες αιφνιδίασαν τον Ηγεμόνα και κήρυξαν την επανάσταση στις 10 Μαρτίου 1905.
3. Η εθνική αφύπνιση των Τούρκων, που είχε ξεκινήσει από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, ενισχύθηκε μετά την εδαφική συρρίκνωση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

A.2.1. Ποιά υπήρξαν τα αίτια δυσαρέσκειας των προσφύγων α) μετά την υπογραφή της Σύμβασης της Λοζάνης (μονάδες 5), β) μετά την υπογραφή της Συμφωνίας της Άγκυρας (μονάδες 5) και γ) εξαιτίας της συνολικότερης αντιμετώπισής τους από το κράτος (Μονάδες 5);

Μονάδες 15

A.2.2. Μεγάλη Ιδέα: α) Ποιές υπήρξαν οι επιπτώσεις της στην πολιτική και οικονομική ζωή της Ελλάδας καθώς και στον ιδεολογικό τομέα (Μονάδες 6); β) Με ποια Συνθήκη οι Έλληνες είδαν το όραμα αυτό να γίνεται πραγματικότητα (Μονάδες 4);

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β΄

B1. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία που μπορείτε να αντλήσετε από τα παραθέματα:

α) Αναφερθείτε στην κατάσταση της ελληνικής βιομηχανίας στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, μέχρι και τους Βαλκανικούς πολέμους. (Μονάδες 12)

β) Πώς αξιολογείται ο σιδηρόδρομος ως μέσο οικονομικής ανάπτυξης και εκβιομηχάνισης της Ελλάδας; (Μονάδες 13)

Μονάδες 25

Πηγή 1

Από το 1898 όμως και εξής το εμπόριο και η βιομηχανία παρουσιάζουν ευοίωνα σημεία. Ο ρυθμός της δραστηριότητας είναι πιο ζωηρός σαν από αντίδραση στην ντροπή που είχαν αισθανθεί οι Έλληνες για την ήττα του περασμένου χρόνου. Αλλεπάλληλες βιομηχανίες ιδρύονται στον Πειραιά και σε διάφορες άλλες πόλεις του κράτους, όπως πχ. στην Πάτρα, στην Καλαμάτα, στον Βόλο, στην Κέρκυρα. [...] Η βιομηχανία όμως βρίσκεται ακόμη στα πρώτα της βήματα. Τα κεφάλαιά της είναι μικρά [...] Πραγματικά γόνιμες σκέψεις κινούν τους επιχειρηματίες να διαθέσουν τα κεφάλαιά τους για την ίδρυση νέων βιομηχανιών ή για τη διεύρυνση των παλιών και ζητούν από το κράτος να τους παραχωρήσει διάφορα προνόμια (κυρίως προστατευτικούς δασμούς), για να μπορέσουν να συναγωνιστούν την αναπτυγμένη ευρωπαϊκή βιομηχανία.

Απόστολος Βακαλόπουλος, Νέα Ελληνική Ιστορία 1204 – 1985, εκδ. Βάνιας

Πηγή 2

Οι προαναφερθείσες αναφορές στα δημόσια έργα και στην κατασκευή σιδηροδρόμων στη δεκαετία του 1880 και οι ενδείξεις, που δεν είναι πλήρως αποσαφηνισμένες, δείχνουν ότι τα έργα αυτά δεν είναι απότοκα ενός γενικότερου οικονομικού σχεδιασμού, που θα απέβλεπε στις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας, αλλά περισσότερο παρακολουθούν τις οικονομικές ανάγκες των δυτικών βιομηχανικών κρατών στην Ελλάδα. Στόχος των κρατών αυτών ήταν να συμβάλουν στη δημιουργία μιας τεχνικο-οικονομικής υποδομής, απαραίτητης για την εμπορική διείσδυση σε χώρες με προκαπιταλιστικές ακόμα δομές. Ο σχεδιασμός της υποδομής αυτής, όπως ήταν φυσικό, εξυπηρετούσε πρώτιστα τις δικές τους ανάγκες και μόνο στην περίπτωση που συνέπιπταν αυτές με τις ανάγκες της υπανάπτυκτης χώρας, ικανοποιούσε και αυτές. Είναι λογικό να υποθέσει κανείς ότι οι ανάγκες αυτές σπάνια συνέπιπταν, καθώς ήταν αντιθετικές – οι ισχυρές καπιταλιστικές χώρες επεδίωκαν την εξάρτηση των ασθενών χωρών και οι ασθενείς χώρες επεδίωκαν την αυτόνομη οικονομική ανάπτυξη. Στην προκειμένη περίπτωση, η πραγματική ανάγκη της Ελλάδας ήταν η εκβιομηχάνιση και ο συνεπακόλουθος κοινωνικο – οικονομικός μετασχηματισμός, άρα η κατασκευή δημοσίων έργων και σιδηροδρόμων λογικά έπρεπε να εξυπηρετεί αυτήν την ανάγκη, αλλά, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, δεν τις εξυπηρετούσε.

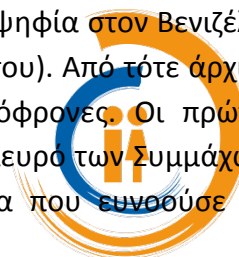
Σπύρος Τζόκας, Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Στη Ελλάδα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, Υπανάπτυξη ή Εξαρτημένη Ανάπτυξη; , εκδ. Θεμέλιο

B2. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία του παραθέματος να αναφερθείτε στις πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα από την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι και την ίδρυση της Κυβέρνησης Εθνικής Άμυνας στη Θεσσαλονίκη στις 26 Σεπτεμβρίου 1916.

Μονάδες 25

Φυσικά τη στάση του βασιλιά την καθόριζαν η πίστη του στη νίκη της Γερμανίας και τα γερμανόφιλα αισθήματά του. Ωστόσο, τα επιχειρήματα που παρουσίαζε για να υποστηρίξει την πολιτική του της ουδετερότητας δε φαίνονταν στερημένα από αξία και εντυπωσίαζαν την κοινή γνώμη: η Αντάντ δεν πρόσφερε καμία εγγύηση για τα οφέλη της Ελλάδας μετά τη νίκη [...]

Εντούτοις οι εκλογές του Ιουνίου έδωσαν ισχυρή πλειοψηφία στον Βενιζέλο, που ξανάπαιρνε την εξουσία δύο μήνες αργότερα (16 Αυγούστου). Από τότε άρχισε άγρια πάλη ανάμεσα στους βενιζελικούς και στους βασιλόφρονες. Οι πρώτοι προσπαθούσαν να τραβήξουν την Ελλάδα στο πλευρό των Συμμάχων, ενώ οι βασιλόφρονες επέμεναν να τηρηθεί η ουδετερότητα που ευνοούσε τις

Κεντρικές Δυνάμεις. [...] Ο Βενιζέλος, που είχε αποδεχτεί την αποβίβαση των στρατευμάτων της Αντάντ στη Θεσσαλονίκη για να συντρέξει τη Σερβία, υποχρεώθηκε από το Βασιλιά να παραιτηθεί (5 Οκτωβρίου 1915). Οι εκλογές της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1915 με την αποχή των Βενιζελικών, σαν έκφραση διαμαρτυρίας κατά της παράνομης διάλυσης της Βουλής, έδωσαν την εξουσία στα φιλοβασιλικά κόμματα, που ακολούθησαν πολιτική ευνοϊκή για τις Κεντρικές Δυνάμεις. Η Βουλγαρία είχε περάσει στο εχθρικό στρατόπεδο. Δεν μπορούσε πια κανείς να επικαλείται ουδετερότητα, εφόσον η Ελλάδα, στην πραγματικότητα, συμμετείχε στον πόλεμο. Οι δυνάμεις της Αντάντ οργανώνοντας την άμυνά τους στη Θεσσαλονίκη, που τη μετέτρεψαν σε στρατιωτική βάση, κατέλαβαν πολλές οχυρές θέσεις, ενώ η κυβέρνηση συνέχιζε με τους Γερμανούς τις διαπραγματεύσεις, που είχε αρχίσει ο βασιλιάς από το Δεκέμβριο του 1915 πάνω στο θέμα των όρων μιας ενδεχόμενης κατοχής της Μακεδονίας από τα γερμανικά και βουλγαρικά στρατεύματα, τα οποία πραγματικά σε λίγο κατέλαβαν το οχυρό Ρούπελ κι άρχισαν να προχωρούν προς τη Μακεδονία.

Η αντίδραση των βενιζελικών δεν άργησε. Σχηματίστηκε στρατιωτική ένωση και κηρύχθηκε επανάσταση. Στη Θεσσαλονίκη εγκαταστάθηκε προσωρινή κυβέρνηση και την ανώτατη αρχή ανέλαβε τριανδρία αποτελούμενη από το Βενιζέλο, το ναύαρχο Κουντουριώτη και το στρατηγό Δαγκλή. Η Ελλάδα κόπηκε στα δύο.

Νίκος Σβορώνος, Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας, Ιστορική Βιβλιοθήκη, εκδ. Θεμέλιο

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

**ΓΑΛΟΥΝΗ ΜΑΡΙΑ - ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ
ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ
ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ**

